

Bemutató csillagvizsgálók alkonya

Az elmúlt években rendszeresen felmértük a hazai bemutató csillagvizsgálók helyzetét. A kiküldött kérdőíveken minden, általunk fontosnak tartott információ szerepelt; a legfontosabb adatokat olvasóink tájékoztatására a Meteorban is közzétettük. A lista utoljára az 1992-es Meteor csillagászati évkönyvben jelent meg, annak érdekében, hogy minél többen értesülhessenek a lakóhelyükhöz közel eső csillagvizsgálókról.

Az Évkönyvben közölt adatokkal kapcsolatban igen sok bírálatot kaptunk, mivel táblázatunk számos pontatlan adatot tartalmaz. Természetesen nem a címekkel vagy a főműszerek paramétereivel van a legtöbb gond. Számos, a jegyzékben szereplő csillagvizsgálóról közölték azt olvasóink, hogy gyakorlatilag nem működik! Ennek oka az, hogy a kiküldött kérdőíveknek még a fele sem érkezett vissza. Azt gondolnánk, hogy a bemutató csillagvizsgálók minden lehetséges alkalmat megragadnak tevékenységük propagálására — úgy látszik, nem mindenki vélekedik így. Ezért aztán — jobb híján — számos esetben több éves, jócskán elavult adatokat kellett szerepeltetnünk.

A következő oldal térképén feltüntettük azokat a településeket, melyekben — információink szerint — bemutató csillagvizsgáló található. Szerepeltetjük azokat a helységeket is, melyekben tervezett vagy épülő bemutató (ill. amatőr-) csillagvizsgálóról tudunk. Ugyancsak feltüntettük a bezárt csillagvizsgálókat. Természetesen ez a válogatási elv erősen vitatható, de ki tudja, hátha sikerül ráirányítani a figyelmet a tetszhalott bemutatóhelyekre? Hátha akadnak ügyes szervezők, akik ismét életet lehelnek a táti, szekszárdi, miskolci, dunaújvárosi, komáromi, debreceni, pécsi csillagdába... (És folytathatnánk a sort!) Lenne bőven tennivaló, mivel információink szerint jó, ha a térképen szereplő csillagdák felében van "élet"!

Olvasói levelek is tanúsítják, hogy valami nincs rendben a bemutató csillagvizsgálók körül. Számos nagymúltú csillagda szűnt meg a közelmúltban — szinte minden esetben a pénzhány a bajok forrása. Ugyanakkor örvendetes, hogy vannak még városok, ahol sikeresen megoldották a további működést (l. pl. cikkünket a székesfehérvári csillagvizsgálóról!). Amatőr-csillagász mozgalmunknak is komoly veszteség, ha bezárnak egy-egy csillagvizsgálót — ha egyesületünk olyan helyzetben lenne, anyagilag is segítené az ilyen intézmények fennmaradását. Sajnos, a jelek szerint ezt nálunk gazdagabb szervezetek, intézmények sem mindig teszik meg...

A pénz nem minden — mozgalmunk lényegéből fakadóan egyetlen amatőr sem pénzért, hanem valamiféle tiszteletreméltó "megszállottságból" teszi dolgát. Régi tapasztalat, hogy a bemutató csillagvizsgálók egy-két lelkes szervező amatőr munkája eredményeként jönnek létre — ha a "menedzser" lelép a színről, többnyire "leül" a csillagda. Úgy tűnik, egyre kevesebb az ilyen, szervezői vénával is megáldott amatőr — márpedig a helyi gondokat nyilvánvalóan ott, a helyszínen lehet csak megoldani. Szerencsére vannak jó példák is: a gyulai Kulin György Bemutató Csillagvizsgáló vagy az ózdi Elek Imre Csillagvizsgáló már kilépett a "tetszhalott" állapotból. Új tendencia, hogy a kezdeményezés átkerült a csillagászati egyesületekhez, alapítványokhoz (Baja, Kötcse, Szeged, Ráktanya, Tápiószéle stb.) Ha ezek a non-profit szervezetek megerősödnek, sokat fogunk még hallani csillagvizsgálóikról.

Bemutató csillagvizsgálók

